

יוסף חיים עליכם

פרשת פנחס

העלון מוקדש לע"נ האשה אסתר בת ג'מילה ז"ל
נלב"ע לאחר יסורים קשים כב' תמוז ה'תשמ"ג ת.צ.ב.ה.

יש סכנה ויש סכנה

ברבותינו זכרונם לברכה אמרו, המחטיא את חבריו, חמור יותר מההורגו, ואם נתבונן בדבר היטב, נשכיל ונדע שיטנם חיידיקים רוחניים שהם מזיקים לנצח, שגוף שניזק, ניוק לשבעים שנה, אבל המחטיא את חבריו גורם לו ולורעו ולורעו זרעו דורות שלמים של חטאים הצבורים על המחטיא, ולכן מובן מה שאמרו חז"ל ירבעם בן נבט אין לו חלק לעולם הבא, כי החטיא את הרבים, ואיך יהיה לו זכות לשבת בגן עדן, בשעה שאותם אנשים שהוא עצמו החטיא אותם ישובים בגיהנם לקבל עונשם. ולעולם יהיה אדם שלא יהיה מסית ומדיח, והוא הדין המונע ברבים לעשות מצוה, כי חטא חמור הוא זה, ואשרי מי שזוכה להיות ממזכי הרבים, טוב לו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא.

שאלות ותשובות – הלכות מעקה ודברים האסורים מחמת סכנה - שנה ב'

1. **שאלה:** מה משמעות המושג חמורה סכנה מאיסור (חמירא סכנתא מאיסורא)?
תשובה: מושג זה מלמדנו שצריך אדם לשמור עצמו במקום שיש ספק סכנה יותר מאשר שומר על עצמו מספק איסור.
2. **שאלה:** האם מותר לסמוך על נס ולא לחשוש במקום שיש ספק סכנה כלומר המושג הידוע "לי זה לא יקרה"?
תשובה: אל יסמוך אדם על הנס שאם עושים לו מנכים לו מזכויותיו. (מכאן אזהרה ובקשה לכל אותם בחורים ואנשים שנוהגים במהירות יתרה ואומרים אני שולט בעניינים ולצערנו רבים חללים הפילו, והוא הדין לכל מקום שיש ספק סכנה כגון שלא לצאת לטייל במדבר יהודה וכדו' בלי להצטייד בכמות מים ובלי מדריך מקצועי.)
3. **שאלה:** איזה מצווה מוטלת על כל אחד שבונה בית?
תשובה: נאמר בתורה "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי ייפול הנופל ממנו" מצווה מהתורה לעשות מעקה לכל בית מגורים וגם אם לא בנה אלא קנה ואין מעקה עליו מוטלת המצווה לתקן הנוק.
4. **שאלה:** איזה איסורים אדם עובר כשלא עושה מעקה לביתו?
תשובה: המניח גגו בלי מעקה ביטל מצוות עשה ועובר בנוסף לזה על לא תעשה שנאמר "ולא תשים דמים בביתך" ולא דווקא גג אלא כל מקום שאפשר להיכשל בו ולהינזק חייב להסיר הנוק כגון בור שבחצרו צריך לכסות אותו.
5. **שאלה:** האם חייבים לעשות מעקה לבית הכנסת?
תשובה: בית שלא גרים בו דרך קבע כמו בית כנסת ומחסן של תבואה וכדו' לא חייבים לעשות מעקה שהרי לא משתמשים בגג אלא באקראי דאקראי.
6. **שאלה:** למי ראוי לתת לקבוע את המעקה?
תשובה: יש לנו כלל מצווה בו יותר מבשלוחו, ולכן אם יש ביכולתו לעשות את המעקה יעשה בעצמו.
7. **שאלה:** האם מברכים ברכה כשעושה מעקה?
תשובה: יש ברכה על עשיית מעקה וכן דעת הרמב"ם ויאמר לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ויברך אשר קידשנו במצותיו וציוונו לעשות מעקה.
8. **שאלה:** מה מיינימום גובה שצריך להיות למעקה?
תשובה: נאמר בתורה שלא ייפול הנופל ממנו לכן יעשה לפחות גובה עשרה טפחים נחלקו הפוסקים כמה הוא טפח, יש סוברים 8 סנטימטר ויש סוברים 10 סנטימטר, וראוי להחמיר לעשות גובה מטר וגם צריך שיהיה המעקה חזק שלא תהיה תקלה שאם ישען אדם עליו ייפול ויוצא שלא הועיל כלום אלא הזיק.
9. **שאלה:** אדם ששכר בית וקבע שם מזוזות, האם מותר לו לקחת את המזוזות כשיוצא מהבית?
תשובה: לא יטלם כשיצא, ואם נטלם נאמר עליו בגמרא שקובר את בניו. וכתב הרב הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל שיכול לבקש דמי המזוזות מהשוכר החדש. ואם רוצה את מזוזותיו המהודרות ואינו מוצא כאלה, יכול להוציאם על מנת לבדוקם, ויבדקם, וישים אחרים במקומם.
10. **שאלה:** למה אסור לאכול בשר ודג ביחד?
תשובה: אסור לאכול בשר ודג ביחד שקשה לצרעת וצריך לאכול פת שרוי בניהם וטוב שישתה מים או שאר משקה כדי שלא יגעו יחד במעיים כנזכר בשל"ה ירחץ ידיו ואחר כך יאכל מהמין השני, ודין זה שייך גם בבשר עוף.
11. **שאלה:** האם מותר לשתות מים יין חלב דבש שנשארו גלויים?
תשובה: מים יין חלב דבש שנשארו גלויים אף על פי שמרן כתב שלא צריך לחוש בזמן הזה לנחש שבא והטיל ארס כתב על זה הגאון החיד"א זצ"ל שנהגו בארץ ישראל להיזהר מזה לכן ינהיג אדם אנשי ביתו לכסות הכלים.
12. **שאלה:** האם מותר לרחוץ במים מגולים?
תשובה: בזמן הזה מותר לרחוץ במים מגולים.
13. **שאלה:** מי ששכח אוכלין ומשקין תחת המיטה, מה דינם?
תשובה: אסורים באכילה אפילו בדיעבד, ואפילו אם מכונסים בכלי ברזל. ולדעת הרב הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל אם הקרקע מרוצפת יש להתיר בדיעבד, ויש המתירים אפילו בקרקע שאינה מרוצפת, ובמקום הפסד מרובה יש לסמוך עליהם.
14. **שאלה:** מי שקראוהו לעלות לספר התורה, האם מותר לו לסרב?
תשובה: נאמר בגמרא שאם מסרב מקצרים ימיו. וכתב הרב הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל שדוקא אם קוראים לו בשמו, לכן מנהג הספרדים שהשמש הולך לקראת העולה כדי להזמין, ולכן אם יש לו סיבה שאינו רוצה לעלות מותר לו לסרב.
15. **שאלה:** מה העצות להנצל מעין הרע?
תשובה: על פי הגמרא בברכות יאמר "אנא מזרעא דיוסף קאתינא, בן פורת יוסף בן פורת עלי עין". ובספרים כתבו שיאמר גם הפסוק "ויעקב איש תם יושב אהלים" והפסוק "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך" וגם יאמר הפסוק "וישאל בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים".
הגאון חיד"א כתב שמנהג העולם לומר "חמסה" ולכן תולים עץ מצויר וכדומה שיש בו חמש אצבעות וחוקק עליו אות ה'.

העלון מוקדש לע"נ הרב יוסף חיים רוח זצ"ל בן אסתר
נלב"ע כב' תמוז ה'תשע"ד ת.צ.ב.ה.

כי לקח טוב נתתי לכם

רבנו יוסף חיים ציין בפרשתנו מספר הנהגות טובות שצריך להזהר בהם:

- ✓ שצריך אדם לעמוד כאשר נושאים ספר תורה.
- ✓ לא ילבש נעליו בעוד רגליו רטובים שקשה לעיורון.
- ✓ לא יתלה אדם פת בסל שקשה לעניות.
- ✓ להיזהר שלא יתפזרו פרורי הלחם על הקרקע.
- ✓ לא יפסע אדם פסיעה גסה שמזיק לעיניים.
- ✓ לא ישהה נקביו שלא יבוא לידי חולי.
- ✓ לא ימכור הקרקע הראשונה שקנה שאין זה סימן ברכה.
- ✓ להיזהר שלא לשתות מים בשעה שהתקופה משתנית [ארבע תקופות השנה תשרי, טבת, ניסן, תמוז] ואם מניח ברזל בחבית מועיל ומותר לשתות את המים.
- ✓ אסור לחתוך אילן שעושה פירות.
- ✓ לא יאמר אדם לחברו ה' ישפוט ביני ובינך.
- ✓ לא לתת תבשיל ושום מאכל תחת המטה אפילו מכוסים וסגורים היטב שרוח הרעה שורה עליהם ואסורים באכילה.
- ✓ אסור לאכול שום או בצל וביצה מקולפים שעבר עליהם הלילה אבל אם הם מעורבבים עם מאכלים אחרים מותר.
- ✓ יש להיזהר מזיעת אדם שלא תכנס לתוך פיו של האדם שזה כמו סם המות, לכן לא יתן מטבעות כסף לפיו שהיד ממשמשת בהם.
- ✓ אם ראה מאכל ונתאוה לו והזדמן לו רוק בפיו צריך לפלוט אותו שזה מזיק לבריאות.
- ✓ לא יישן עם נעליים.
- ✓ לא יאכל פת חיטים חמה [יש אומרים שמדובר בחמה ביותר ומנהג ירושלים להזהר אפילו בחמה].
- ✓ ישנם דברים שגורמים לאדם שכחה לכן לא יהיה רגיל בזיתים ולא יאכל לב בהמה וכן כל מה שנגס עכבר או חתול ולא ישתה מים של שיורי רחצה וכן לא יניח בגדים תחת ראשו.
- ✓ לא יעבור אדם לבדו בין שתי נשים אם מכוונות אחת מול השניה, ואם יש רווח של ארבע אמות מותר.
- ✓ ר' יהודה החסיד ציין שלא יסתום אדם פתח או חלון ביתו סתימה קבועה.
- ✓ כתוב בשער רוח הקודש לרבינו האר"י זצ"ל שלא ישלב את אצבעותיו ימין על שמאל וצריך לברוח מריח נבילה או כל ריח רע שזה מזיק מאד לנפש האדם. ולא ילבש אדם שני מלבושים כאחד שגורם לשכחה.
- ✓ בית שמת בו מת, צריך לשפוך את כל המים שהיו בו, וכן המים שהיו בשני הבתים הסמוכים לאותו בית משני צדדיו, ובבית השלישי.
- ✓ לא יכבה נר בפיו.

מצוותיך שעשועי

ספר חרדים: בן אדם, אזור נא כגבר חלציד, ולבוש קנאה כאשר עושק בעיר תראה. הלא למדת כי משה הרג המצרי מקנאתו, ואחר כך ראה שני אנשים עברים נצים. ויאמר לרשע למה תכה רעך, והוכרח לברוח וילך אל ארץ מדין. ובראותו שגרשו הרועים את בנות כהן מדין והוא גר בורח, לא עזב מדתו הטובה להושיע ולהציל עשוקים מיד עושקיהם, ויקם משה ויושיען, ושם נפשו בכפו. כן מדת היהודי הרחמני ומיצר ומצטער כי יעשו עול, ויציל בכל עוז (את העשוקים).

"אלה המצוות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" ופירוש הדבר הרשע אם הוא מקיים איזה מצוה, הוא רוצה את השכר בעולם הזה. כאן מתמקדים כל מושגיו והוא אומנם זוכה לכך רואה את עולמו בחייו וזוכה לרוב עושר בגלל המצווה, ובעולם הבא מחכה לו חושך מוחלט. אדם בינוני יהודי רגיל מבקש לזכות בשתי העולמות, וישנם צדיקים שכל מעיינם ומבוקשם לזכות אך ורק לחיי העולם הבא ואינם רוצים לקבל מאומה בעולם הזה ואומנם דחוקים הם כאן ושכרם שלם שם. בחינת "ודע מתן שכרם של צדיקים לעתיד לבוא" וזוה שפירש רשי על הפסוק "וחי בהם" לעולם הבא. מעשה ברוכל אחד שהגיע לוילנא ונודמן לביתו של הגאון מוילנא. הגאון קיבלו בסבר פנים יפות והרוכל שהתרגש שאל את הגאון האם יש לי עולם הבא? שאלו הגאון: עולם הזה יש לך ענה לו הרוכל: כיצד יתכן שיש לי עולם הזה בעוד כל חיי אני עובד קשה לפרנסתי ואפילו מעט זמן לקיים מצוות אין לי! אמר לו הגאון: ומה עולם הזה שכל כך אתה עמל עליו אין לך אותו ודאי עולם הבא שאינך עמל עליו בכלל כיצד יהיה לך!

[נזר יוסף]

סיפורי צדיקים

רבי ציון ברכה ע"ה חי בדחקות גדולה בעוני ובחוסר כל, והיה הולך לשוק מחנה יהודה ביום ששי אחר הצהרים ואוסף כל מיני פירות וירקות כדי שלא יזרקו אותם, ואת הירקות האלה היה מחלק לעניים, והיה אומר שיש בפירות האלה ניצוצות קדושה, ולכן אסור להשחיתם אלא צריך לאכול אותם. ויש מעשה דומה לזה בגמרא מסכת תענית דף כ"ב ע"ב. כשהיינו ילדים והיינו באים אצלו, היה נותן לנו קוקוס טחון לאכול זה היה "המתתקים" שהיו לו בבית.

רבי ציון ע"ה סבל יסורים כל ימיו, ובפרט בשנותיו האחרונות, ממש היה מכפר על הדור ומצטער בצער השכינה, כמה פעמים רצו לומר לו שיעשה ניתוח כדי שלא יסבול כל כך. והיה צועק ואומר מה אתם רוצים שהשכינה תסבול בשבילי, ולא היה מסכים להסיר מעליו את היסורים. מעולם לא מילא פיו שחוק בעולם הזה, ולא היה אפשר להצחיק אותו כמו כן לא היו יכולים לדבר עמו שלא ברצינות ובכבוד ראש. אבל תמיד היה שמח בעבודת ה' ולא היה מתפלל ח"ו בעצבות כלל ועיקר ולא היה מראה צער לאיש. [ר' רחמים שעיו]